

rėjo su kitais lietuvių pabėgėliais pasitraukti į Rusijos gilumą. Ir čia pasireiškia savo veikla. Petrapilyje dėsto lietuvių kalbą bendrojo lavinimo kursuose, dirba centriname komitete nuo karo nukentėjusiems šelpti. Vėliau persikelia į Voronežą, kur mokytojauja M. Yčo gimnazijoje.

1918 m. grįžta į savo numylėtus Biržus ir čia visą savo energiją atiduoda ką tik atsikūrusiai Lietuvai. Vienas svarbiausių ir reikšmingiausių jo darbų buvo gimnazijos Biržuose įsteigimas. Šį darbą jis atliko kartu su katalikų kun. K. Rimkevičiumi. Kun. P. Jakubėnas šioje gimnazijoje dėstė tikybą, turėjo vokiečių ir lotynų kalbų pamokų.

Biržų gimnazijoje puikiai tilpo įvairių religinių pažiūrų išpažinėjai. Niekada čia nebuvo kivrėčių dėl skirtingų dvasinų pažiūrų. Tai kun. P. Jakubėno nuopelnas. Jis dirbo su didele tolerancija ir meile lietuvių tautai. Pradėjo kunigauti, kai dar kraštas skendo tamsume ir girtuoklystėje. P. Jakubėnas pats nerūkė ir negėrė. Dėl šių ydų visur ir visuomet savo parapijiečius bardavo. Jis buvo griežtas, teisingas, turėjo humoro jausmą, troško, kad kiekvienas jo mokinys būtų gerai išauklėtas, išsimokslinęs, darbštus, rūpestingas, sąžiningas, pareigingas, sąmoningas krikščionis ir tikras lietuvis. Jis nenuilstamai varė plačią kultūrinio darbo vagą. Steigė draugijas, skaitė jose paskaitas, dalyvaudavo jų posėdžiuose.

1925 m. buvo pakviestas į Kauno Vytauto Didžiojo universitetą organizuoti Evangelikų reformatų fakulteto. Nuo to laiko apsigyveno Kaune, tačiau nepamiršdavo ir Biržų su gražia mūrine klebonija prie Širvėnos ežero, kurioje mėgo kurti ir rašyti savo pamokslus, teologinius straipsnius, knygas, kritinius rašinius. Gyvendamas Kaune rūpinosi evangelikų reformatų parapijos naujos bažnyčios statybos reikalais. Tuo laikotarpiu labai daug rašė.

Nepalankūs istoriniai įvykiai 1940 m. sustabdė žydintį kultūrinį, ekonominį ir dvasinį nepriklausomos Lietuvos gyvenimą, o Antrasis pasaulinis karas griovė sunykiai įgytas kultūrinės vertybes. 1941 m. žiemą prof. kun. P. Jakubėnas repatriavo į Vokietiją, vėliau apsigyveno Šveicarijoje, kurioje 1953 m., sulaukęs 82 metų, mirė. Liko be galo brangūs atminimai ir darbai, kuriais profesorius dr. kun. P. Jakubėnas buvo nenuilstamas Lietuvos visuomenininkas nuo mokyklos iki studentavimo laikų; Biržų, vėliau Kauno evangelikų reformatų parapijų klebonas; Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios generalinis superintendantas; Biržų miesto švietimo ir visuomeninės veiklos globėjas; Lietuvos Vytauto Didžiojo universiteto profesorius ir Evangelikų reformatų teologijos fakulteto organizatorius bei dekanas; mokslininkas, parašęs pirmą lietuvių kalba išleistą trijų tomų Bažnyčios istoriją; pamokslininkas, rašytojas ir publicistas, plačiai dalyvavęs Lietuvos valstybės ir evangelikų reformatų bažnyčios spaudoje, 18 metų leidęs bažnytinį žurnalą "Sėjėjas", bendradarbiavęs žurnale "Mūsų žodis"; Lietuvos valstybės prezidento apdovanotas ordinais, Gedimino II laipsnio ordinu.

Kad neišblėstų šviesus šio kilnaus, švietėjo, troškusio geresnio gyvenimo Lietuvos žmonėms, skleidusio meilės šviesą parapijiečiams atminimas, būtų gerai išleisti knygą, kuri būtų skirta P. Jakubėno asmenybei, jo gyvenimui ir veiklai nušviesti. Kas buvo žemaičiams vyskupas Motiejus Valančius, tas pats Biržams ir visai Lietuvai buvo generalinis superintendantas, profesorius, dr. kun. Povilas Jakubėnas, kurį su pagarba ir meile prisimename.

(Naudota literatūra - žurnalai "Mūsų sparnai")

Aleksandra BALČIAUSKIENĖ

Povilas JAKUBĖNAS

125-osioms gimimo metinėms

Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros
draugijos Biržų skyrius

1996